

Overvåking av sjakting i gårdshaug Huseby Øvre, ID 48829

Kvæfjord kommune, Troms og Finnmark fylke

Erik Kjellman

Lokalitet: Huseby Øvre

Id.nr.: 48829

Kulturminnetype: Gårdshaug

Undersøkelsesår: 2019

Areal: 17 m²

Tiltakshaver: Kvæfjord kommune

Kommune: Kvæfjord kommune

Fylke: Troms

Gnr/bnr: 55/1

Koordinater: UTM Sone 33N 7629785 N / 547877 Ø

Feltleder: Erik Kjellman

Prosjektansvarlig: Keth E Lind

Rapport: Overvåking av sjakting i gårdshaug Huseby Øvre, ID 48829

Rapport levert: 03.03.2020

Prosjektnr.: A49343

Ephorte: 2019/2597

Fotobase: TSAD69

Sammendrag

Overvåking av sjakting i eksisterende trasé i gårdshaugen 48829, Huseby Øvre. I forbindelse med legging av ny vannledning i kommunen ønsket eiere av eiendommen å få koblet seg på denne ledningen med vann og kloakk. Det skulle graves i eksisterende trasé. Ingen uberørte kulturlag ble observert i sjakten.

Innhold

Bakgrunnen for undersøkelsene.....	1
Berørte kulturminner.....	1
Gjennomføring.....	3

BAKGRUNNEN FOR UNDERSØKELSENE

I brev til Troms Fylkeskommune av 18.02.2019 søkte Kvæfjord kommune om dispensasjon fra KML § 8.1 for å gjøre inngrep i gårdshaugen Huseby Øvre på Nordrå, Kvæfjord kommune. Inngrepet omfattet skulle skje i forbindelse med at man ville grave ny vann- og avløpsledning til våningshuset på gnr 55/1.

I brev til Riksantikvaren av 13.03.19 tilrådte Troms Fylkeskommune at det skulle foretas overvåking av gårdshaugen utført av arkeolog fra UMAK. I brev til Riksantikvaren av 10.05.19 foreslo UMAK to alternativer for å identifisere ledningstraseen; ved å lete fra huset eller lete fra godt utenfor kulturminnets sikringssone. Museet tilrår også at arkeolog skal overvåke gravingen og eventuelt samle inn prøver og dokumentasjon.

Søknaden for tiltaket ble innvilget i brev fra Riksantikvaren den 20.05.19 med følgende vilkår:

Det skal bare graves langs eksisterende trasé.

Det skal brukes grøftekasse ved graving slik at bredden av grøfta kan begrenses til 2 m.

Graving gjennom gårdshaugen skal overvåkes av arkeolog fra Norges arktiske universitetsmuseum. Eventuelle kulturlag i grøftene skal dokumenteres i henhold til prosjektplanen.

Tiltakshaver bekoster den arkeologiske granskingen, jf. kulturminneloven § 10. Kostnadene er beregnet i forhold til gjeldende prosjektplan datert 10.05.2019. Omfanget av arbeidet er beregnet til inntil kr 170 605,- (2019 – kroner og satser) jf. vedlagte budsjett.

Tillatelsen gjelder bare det omsøkte tiltaket. Tillatelsen bortfaller dersom tiltaket ikke er iverksatt innen 3 år fra dette brevet er mottatt.

Kvæfjord kommune hadde ytret et ønske om å få gjort unna gravingen av den nye vannledningen før Kristi himmelfart, 30. mai 2019. UMAK sa seg villige til å utføre dette arbeidet i perioden 27.-29. mai 2019. Det var på forhånd avklart at det skulle kunne benyttes overtid dersom det skulle være behov.

Berørte kulturminner

Gårdshaugen 48829 Husebø øvre ligger tydelig i terrenget, ca. 35 x 45 m i utstrekning, men uklart markert (Figure 1). Midt på haugen står et bolighus. Haugen er ikke tidligere undersøkt, men da det ble gravd ut kjeller til boligen på 1950-tallet, skal det ha blitt fjernet 1,5 meter med svart jord. I følge registreringen er det funnet dyrebein og keramikkskår i hagen, men de er ikke levert inn til UMAK. Det er heller ikke foretatt dateringer av haugen. Ved prøvestikking med jordbor i det berørte området, ble det påvist kulturlag på 40 - 85 cm.

Det er levert inn løsfunn fra gårdshaugen i 2016 under katalognummer Ts13822.1. Gjenstanden er av uviss funksjon og alder.

GJENNOMFØRING

Figure 2 Situasjonen slik den framstod da arkeolog ankom. Gravemaskin hadde fulgt gammel trase fram til noen meter utenfor sikringssonen til objektet.

Figure 3 6-tonns gravemaskin som sjakter i eksisterende kabeltrase. Gammel galvanisert vannledning kan sees stikkende opp til venstre i sjakten.

Harstad kommune har ansvar for teknisk anlegg i Kvæfjord kommune. Prosjektansvarlig var Ronald Karlsen, gravemaskinarbeid ble utført av Alf Nordli.

Fra UMAK ble arkeolog Erik Kjellman utsendt. Arkeologen tok hurtigbåt fra Tromsø mandag 27. mai klokken syv og ankom Harstad klokken ti samme dag. Fra Harstad ble det benyttet leiebil. Arkeologen ankom ved Huseby øvre klokken 11.15 og ble orientert av mannskap fra Harstad kommune om framdriftsplan og tiltak. Før arkeologen ankom stedet var hovedvannledningen fra vanntankene øverst i bakken allerede fullført. Koblingspunktet for de eksisterende avløpsrørene fra huset på gårdshaugen var også påvist og fulgt opp til sikringssonen for gårdshaugen før arkeologen ankom (Figure 2). Det ble besluttet av arkeolog på stedet, i samarbeid med gravemannskapet, at det ville være mest hensiktsmessig å følge den eksisterende traseen fra hovedvannledningen opp mot huset og ikke fra huset og ut.

Som i henhold til prosjektplan og vedtak fra riksantikvaren ble det gravd to sjakter på henholdsvis 16 og 6 meter i kulturminnet og kulturminnets sikringssone. Det ble benyttet en gravemaskin på 6-

tonns med gummibelter (Figure 3). Sjaktene ble gravd ned til undersiden av de eksisterende rørenes plassering. Prosjektansvarlig Ronald Karlsen besluttet i felt at det ikke skulle graves helt inn til husets vegg men stoppe ca. en gravemaskins bredde fra husveggen.

Sjaktene ble gravd ved å sikte seg inn på eksisterende vannledning og kloakkrør som kom ut fra septiktanken, et stykke ut fra huset. Når gravemaskinen kom fram til septiktanken, som viste seg å være en massiv betongkonstruksjon, var det bare kloakkledningen som gikk ut fra denne. Den galvaniserte vannledningen som lå i samme sjikt som kloakkledningen gikk utenfor septiktanken. I stedet for å forfølge denne ble det besluttet å slå sammen septiktanken, all den tid den var lekk. Septiktanken ble slått ned ved å bruke en 16-tonns gravemaskin med en hydraulisk hammer. På andre siden av tanken var kloakkrørene av en eldre type, som splittet seg et stykke fra tanken. Begge løpene ble gravd, og det vestre løpet viste seg å lede ingensteds. Det østre løpet ledet videre til en stoppekran, hvor det ble besluttet å avslutte.

Figure 4 Sjaktene ble gravd ved å sikte seg mot eksisternde septiktank, markert med hvit pinne på nederste bilde

Figure 6 Eksisterende septiktank som ble slått ned med en større maskin mepåmontert trykklufthammer

I sjaktene ble det bare observert grus, stein og jord, samt vannledninger og kloakkrør. Det ble ikke gjort noen observasjoner i noen av sjaktene som kunne tilsies å tilhøre urørte kulturlag i gårdshaugen. Massene som lå over de gamle vannledningene var hovedsakelig grus, silt og sand med et tynt lag humus på toppen (Figur 4). Harstad kommunes folk avsluttet arbeidet samtidig med arkeologen.

Figure 5 Profilene i endene av sjaktene viste ingen tegn på in situ kulturlag. Det ble heller ikke gjort observasjoner av førreformatoriske gjenstander i de blandede massene.

Figure 7 Situasjon etter graving var avsluttet

